

RIGSPOLITIET

POLITI

Justitsministeriet

Dato: 22-03-2021
Enhed: NEA Juridisk Sekretariat
J. nr.: 2020-050146
Dok.nr.: 1340519

Rigspolitiets orientering om arbejdet med sletning af aflyttet kommunikation mellem en mistænkt og dennes forsvarer ('klientsamtaler')

Rigspolitiet orienterede den 11. juni 2020 Justitsministeriet om ufuldstændig sletning af aflyttet kommunikation mellem en mistænkt og dennes forsvarer ('klientsamtaler'). Det fremgik af orienteringen, at der var eller ville blive iværksat en række tiltag, der bagudrettet og fremadrettet skal sikre rettidig og dækkende sletning af klientsamtaler.

Nedenfor følger Rigspolitiets redegørelse for arbejdet med de enkelte tiltag (afsnit 1) samt Rigspolitiets afsluttende bemærkninger (afsnit 2).

1. Redegørelse for arbejdet med de enkelte tiltag

Tiltag 1: Rigspolitiets Telecenter (nu Rigspolitiets Teledatasektion) vil gennemgå samtlige anmodninger om sletning af klientsamtaler, som Teledatasektionen har modtaget i perioden fra januar 2017 til maj 2020 med henblik på at afdække, om der er aktiviteter, som ikke er slettet trods rekvirentens anmodning herom.

Teledatasektionen har i juli 2020 afsluttet gennemgangen af sletteanmodninger, idet det bemærkes, at gennemgangen har dækket perioden fra den 1. januar 2017 til den 10. juni 2020, hvor de nye procedurer for sletning af klientsamtaler er taget i brug, jf. tiltag 5 nedenfor.

Teledatasektionen har i den forbindelse identificeret 426 aflytninger, som kan relateres til i alt 1.192 sletteanmodninger. Antallet af sletteanmodninger er højere end antallet af aflytninger, idet en sletteanmodning kan vedrøre forskellige aktiviteter inden for samme aflytning. Ud af de 426 aflytninger har Teledatasektionen konstateret mangelfuld sletning af én eller flere aktiviteter i 151 aflytninger, svarende til ca. 35 pct.

Disse mangelfulde sletninger har navnlig omfattet aflytninger, hvor én eller flere aktiviteter ikke er blevet slettet, selv om Teledatasektionen er anmodet herom af politikredsen mv. Teledatasektionen har dog også konstateret, at der i et vist omfang har været tale om aflytninger, hvor politiet har anmodet om sletningen af aktiviteter, men hvor der efterfølgende

er kommet nye, tilsyneladende lignende aktiviteter til, som ikke er omfattet af en sletteanmodning. Håndteringen af de 151 aflytninger er beskrevet under tiltag 2 nedenfor.

Tiltag 2: Hvis det i forbindelse med gennemgangen af sletteanmodningerne konstateres, at en sletning er mangelfuld, vil Teledatasektionen foretage sletning af indholdet af kommunikationen straks efter, at der er sikret den fornødne dokumentation for fejlen. Herudover vil de berørte sager i politikredsene mv. blive lokaliseret med henblik på at sikre, at de omhandlende klientsamtaler, herunder transskriberinger, noter mv., slettes i såvel politikredsen mv. som i eventuelle sager, der beror hos forsvarere.

Teledatasektionen har foretaget sletning af aktiviteter i overensstemmelse med sletteanmodningerne vedrørende de 151 aflytninger, hvor der er konstateret mangelfuld sletning.

Herudover er politikredsene mv. anmodet om at gennemgå de 151 aflytninger for at sikre, at aktiviteter omfattet af sletteanmodninger er behørigt slettet i materiale i politikredsen mv. Herudover er politikredsene mv. anmodet om at sikre, at der sker en tilsvarende korrekt håndtering af lignende aktiviteter i de 151 aflytninger i de tilfælde, hvor der er tale om klientsamtaler, der ikke er omfattet af de sletteanmodninger, som Teledatasektionen har identificeret. Politikredsens håndtering af de 151 aflytninger er beskrevet under status for tiltag 4.

Tiltag 3: Hvis Teledatasektionen identificerer mulige klientsamtaler, som der ikke er anmodet om sletning af, vil politikredsen mv. blive gjort opmærksom herpå, således at rekvirenten kan tage stilling til, om der skal fremsættes en sletteanmodning.

Ud over de 151 aflytninger, hvor de mangelfulde sletninger er identificeret via politikredsens sletteanmodninger, har Teledatasektionen i august og september 2020 foretaget yderligere søgninger i aflytningssystemet på tværs af alle politikredsens aflytninger med henblik på at afdække, om der er yderligere aflytninger, hvor der ikke er anmodet om sletning af klientsamtaler.

På baggrund af disse undersøgelser er der identificeret ca. 3.800 aktiviteter, der i henhold til sagsbehandlerens markering i aflytningssystemet potentielt kan være en klientsamtale. Aktiviteterne fordeler sig på ca. 340 aflytninger. De berørte politikredse er orienteret om disse aktiviteter. Politikredsens håndtering er beskrevet under status for tiltag 4.

Tiltag 4: I alle de tilfælde, hvor der ikke er foretaget en fuldstændig sletning af klientsamtaler, underretter rekvirenten (politikredsen mv.) forsvareren – eller indgrebsadvokaten, hvis der endnu ikke er sket underretning om indgrebet – om den manglende sletning.

For så vidt angår de 151 aflytninger, hvor der ikke var foretaget korrekt sletning af klientsamtaler, har politikredsene mv. afsluttet gennemgangen, og der er foretaget sletning af samtalerne i behørigt omfang. Forsvarere eller indgrebsadvokater er blevet orienteret i overensstemmelse med Rigspolitiets instruks herom.

For så vidt angår de ca. 340 yderligere aflytninger, som Teledatasektionen har identificeret, hvor der ses at være aktiviteter, som kan være klientsamtaler, er politikredsene anmodet om at vurdere, om der er tale om klientsamtaler, eller om der er tale om fejlmarkeringer i aflytningssystemet. Hvis der er tale om klientsamtaler, skal politikredsene straks indsende en sletteanmodning til Rigspolitiet, ligesom forsvarere mv. skal orienteres. Er der alene tale om en fejlmarkering, dvs. at der ikke er tale om en klientsamtale, skal markeringen ændres.

Politikredsene mv. har gennemgået de ca. 340 aflytninger, og på den baggrund er der slettet aktiviteter i 305 af disse aflytninger, ligesom politikredsene mv. har orienteret forsvarerne eller indgrebsadvokaterne i relevant omfang. Dette arbejde blev afsluttet af politikredsene i efteråret 2020. De resterende aflytninger (ca. 35) har efter det oplyste ikke indeholdt klientsamtaler, idet der har været tale om fejlmarkeringer i aflytningssystemet. Det bemærkes, at der i forbindelse med sletningerne er konstateret et vist sammenfald mellem de 151 aflytninger og de 305 aflytninger. Det er ikke muligt for Rigspolitiet, uden en større manuel gennemgang, at opgøre det præcise antal unikke aflytninger.

Det bemærkes, at i forbindelse med gennemgangen af sager i politikredsene mv. har politikredsene identificeret yderligere klientsamtaler, der kan henføres til samlet set 208 aflytninger. Der er tale om klientsamtaler, der ikke er omfattet af sletteanmodninger, ligesom samtalerne ikke ses at være markeret som klientsamtaler i aflytningssystemet. Samtalerne er derfor ikke blevet identificeret gennem Teledatasektionens søgninger i aflytningssystemet. Det bemærkes, at nogle af de yderligere klientsamtaler, som politikredsene har identificeret, indgår i de samme aflytninger, hvor Teledatasektionen har identificeret, at sletning af klientsamtaler har været mangelfuld.

For at sikre, at alle relevante aflytninger omfattes af sagsgennemgangen, har politikredsene mv. gennemgået de 208 aflytninger og sikret, at klientsamtalerne i disse aflytninger er håndteret på samme måde som de øvrige klientsamtaler, herunder med behørig orientering af forsvarerne eller indgrebsadvokaterne. Dette arbejde blev for alle politikredse afsluttet inden udgangen af 2020.

Tiltag 5: For at sikre, at Teledatasektionen fremadrettet foretager sletning af klientsamtaler i henhold til rekvirentens anmodning herom, vil den praktiske fremgangsmåde for sletning af klientsamtaler mv. blive ændret.

Med henblik på at sikre større præcision ved anmodninger om sletning af klientsamtaler har Teledatasektionen udarbejdet en ny blanket, som politikredsene har anvendt siden 10. juni 2020. Blanketten foreskriver præcist, hvilke oplysninger politikredsen skal anføre, når der anmodes om sletning af klientsamtaler. Disse oplysninger gør det muligt i aflytningssystemet entydigt at identificere den specifikke kommunikation, som Teledatasektionen skal slette, og herved undgå, at Teledatasektionen overser klientsamtaler, der skal slettes.

I blanketten er det tillige anført, at politikredsen mv. skal påse, at der i aflytningssystemet ikke bliver opbevaret noter mv., der gengiver indholdet af klientsamtaler, som skal slettes, og at der ikke uden for aflytningssystemet bliver opbevaret kopier (f.eks. på USB-stik), udskrifter, afskrifter eller andre gengivelser af materiale, hvori disse klientsamtaler indgår, herunder lokalt i politikredsen eller hos forsvareren. Det fremgår endvidere af blanketten, at en anmodning om sletning ikke gælder fremtidige aktiviteter, og at det derfor er vigtigt at sende en ny blanket til Teledatasektionen, hvis der i forbindelse med aflytningen fremkommer nye klientsamtaler, der skal slettes.

Herudover er der i juni 2020 indført en løbende, manuel kontrol i forbindelse med sletning af klientsamtaler i aflytningssystemet. Kontrollen indebærer, at umiddelbart efter, at Teledatasektionen i en konkret sag har slettet klientsamtaler i aflytningssystemet, bliver politikredsen orienteret herom. I den forbindelse bliver politikredsen oplyst om, at politikredsen skal kontrollere, at de klientsamtaler, der er anmodet om sletning af, er slettet i aflytningssystemet. Politikredsen bliver tillige oplyst om, at politikredsen skal påse, at der ikke i aflytningssystemet opbevares noter mv., der gengiver indholdet af klientsamtaler, der skal slettes, og at der ikke uden for aflytningssystemet opbevares kopier (f.eks. på USB-stik), udskrifter, afskrifter eller andre gengivelser af materiale, hvori klientsamtalerne indgår, herunder lokalt i politikredsen og/eller hos forsvareren. Politikredsen pålægges at identificere og tilintetgøre sådant eventuelt materiale, hvis dette ikke allerede er sket, ligesom politikredsen bliver gjort opmærksom på at sende en ny sletteanmodningsblanket til Teledatasektionen, hvis der i forbindelse med aflytningen fremkommer nye klientsamtaler, der skal slettes.

Tiltag 6: Teledatasektionen vil foretage en gennemgang af arbejdsgange mv. i relation til sletninger generelt i aflytningssystemet med henblik på at identificere eventuelle behov for yderligere justeringer af de nuværende procedurer.

Til brug for afklaring af behovet for eventuelle yderligere justeringer af de nuværende arbejdsgange i forhold til sletning af klientsamtaler i aflytningssystemet har Teledatasektionen dels gennemgået relevante arbejdsgange mv., dels anmodet politikredsene mv. om at pege på eventuelle opmærksomhedspunkter mv., herunder lokale forhold, som har haft betydning for en manglende iagttagelse af sletning af klientsamtaler.

På baggrund af tilbagemeldinger fra politikredsene mv. er det Rigspolitiets opfattelse, at politiet generelt er meget opmærksom på, at kommunikation mellem en forsvarer og dennes klient nyder en særlig beskyttelse, og at politiet gennem sletning af klientsamtaler skal være med til at sikre, at fortroligheden mellem disse parter opretholdes. Der synes dog samtidig at være en vis usikkerhed hos nogle praktikere i politiet om rækkevidden af retsplejelovens § 791, stk. 3.

På den baggrund har Rigspolitiet på et ITV-møde med politikredsene mv. redegjort for reglerne for sletning af klientsamtaler. Rigsadvokaten deltog ligeledes på mødet. På baggrund af de initiativer, der allerede er iværksat i 2020, vil Rigspolitiet i løbet af første halvår

2021 følge op over for politikredsene mv. for at vurdere, om der er behov for eventuelle yderligere tiltag, herunder supplerende vejledningsmateriale.

Herudover har politikredsene peget på, at en årsag til manglende sletning af klientsamtaler skyldes, at arbejdet med aflytninger, herunder brugen af aflytningssystemet, kræver en høj grad af specialisering, som opnås gennem kontinuerligt arbejde med aflytninger i efterforskningen. Udskiftning af medarbejdere på området kan gøre det vanskeligt at fastholde den nødvendige viden om og praktiske erfaring med brugen af aflytningssystemet. Dette har betydet, at der i et vist omfang i politikredsene ikke har været et tilstrækkeligt kendskab til aflytningssystemets funktioner, og hvilke processer sagsbehandleren skal iagttage for at sikre, at aktiviteter slettes i aflytningssystemet.

For at imødekomme politikredsenes behov for at få en større indsigt i aflytningssystemets funktioner har Rigspolitiet revideret uddannelsen i brugen af aflytningssystemet med særligt fokus på procedurerne for sletning af én eller flere enkeltstående aktiviteter. Rigspolitiet vil også her følge op over for politikredsene mv. i første halvår 2021 for bl.a. på den baggrund at vurdere behovet for en egentlig uddannelse af superbrugere i aflytningssystemet. I den sammenhæng er det Rigspolitiets opfattelse, at den nye blanket, som skal anvendes ved anmodning om sletning af aktiviteter i aflytningssystemet, bidrager til at begrænse omfanget af sagsbehandlerfejl i forbindelse med sletning af aktiviteter.

Tilbagemeldingerne fra politikredsene mv. peger desuden på, at der ikke i politikredsene mv. har været et tilstrækkeligt ledelsesmæssigt fokus på at følge op på de sletteanmodninger, som er blevet fremsendt til Teledatasektionen, ligesom aflytningssystemet og den tidligere sletteprocedure ikke har understøttet en sådan opfølgning.

Det er Rigspolitiets opfattelse, at den kontrol, der nu udføres i politikredsene i forlængelse af Teledatasektionens sletning af klientsamtaler (tiltag 5), har skabt grundlaget for en effektiv ledelsesmæssig opfølgning i forhold til at sikre sletning af klientsamtaler.

Endelig har gennemgangen i politikredsene mv. afdækket, at den nuværende manuelle overførsel af oplysninger fra aflytningssystemet til sletteanmodningerne kan medføre fejl. Der er derfor peget på behovet for en automatisk overførsel af data fra systemet til anmodningerne.

Rigspolitiet skal i den forbindelse bemærke, at Teledatasektionen i 2021 påbegynder arbejdet med en ny bestillingsplatform for politikredsene til brug for iværksættelse af indgreb i meddelelshemmeligheden. Som led i dette arbejde vil det være naturligt at se på muligheden for, at sletteproceduren bliver en del af denne platform. Herved kan de nuværende manuelle processer i forbindelse med overførsel af oplysninger fra aflytningssystemet til sletteanmodningerne eventuelt reduceres og dermed antallet af fejlkilder i sletteproceduren.

Tiltag 7: Teledatasektionen vil intensivere dialogen med leverandøren af aflytningssystemet for så vidt angår forhold, som har eller kan have betydning for sletning af data i aflytningssystemet, herunder sletning i storage, metadata, indeksering, kapacitet og logning.

Rigspolitiet har den 4. juni 2020 indberettet den manglende fuldstændige sletning af aktiviteter på storage til leverandøren. Fejlen er den 2. juli 2020 blevet rettet, således at systemet korrekt foretager en fuldstændig sletning af aktiviteter, der er lagret på storage, ligesom relevant data er slettet bagudrettet.

Rigspolitiet er herudover i færd med at afdække muligheden for at finansiere yderligere tilpasninger af aflytningssystemet, som skal sikre, at der i metadata for sms og e-mail (f.eks. tidspunktet for denne kommunikation) ikke lagres en kopi af kommunikationens indhold. Det bemærkes, at der i dag i aflytningssystemet lagres en kopi af kommunikationens indhold i et ikke-læsbart format. Tidshorizonten for håndteringen af dette problem er pt. ukendt, idet finansieringen udestår, ligesom Rigspolitiet ikke har kendskab til, hvilken teknisk løsning en ekstern leverandør i så fald vil skulle udvikle og implementere, og hvor lang tid dette arbejde vil tage.

2. Afsluttende bemærkninger

Det er, som nævnt ovenfor, Rigspolitiets indtryk, at politiet generelt er meget opmærksom på, at kommunikation mellem en forsvarer og dennes klient nyder en særlig beskyttelse, og at politiet gennem sletning af klientsamtaler skal være med til at sikre, at fortroligheden mellem disse parter opretholdes.

Rigspolitiet har som oplyst i skrivelsen af den 11. juni 2020 ikke kendskab til konkrete straffesager, hvor klientsamtaler, der skulle have været slettet, har været fremlagt som bevis og dermed kan have haft betydning for udfaldet af straffesagen. Det er Rigspolitiets opfattelse, at sagens aktører, herunder anklageren, i overensstemmelse med den beskyttelse, som retsplejelovens § 170 yder særlige persongrupper, vil sikre, at klientsamtalerne ikke bliver anvendt som bevis i sagen, hvis det erfare, at der i sagen forefindes sådanne oplysninger, som skulle have været slettet. Hertil kommer, at de tiltag, der nu er implementeret i forhold til at sikre korrekt, herunder rettidig, sletning af klientsamtaler, forebygger risikoen for, at klientsamtaler ved en fejl indgår i bevismaterialet.

Det er Rigspolitiets vurdering, at den ufuldstændige sletning af klientsamtaler navnlig skyldes en kombination af menneskelige fejl og systemmæssige uhensigtsmæssigheder – både i den daglige anvendelse af systemet og ved en efterfølgende kontrol – ligesom andre forhold, herunder manglende kendskab til systemet og manglende ledelsesmæssig forankring, også kan have haft betydning for, at sletningerne hidtil har været mangelfulde. Det er naturligvis beklageligt, men det er Rigspolitiets opfattelse, at de iværksatte tiltag på området i vidt omfang fremover sikrer, at der nu er taget højde for disse forhold.

I den forbindelse skal Rigspolitiet bemærke, at Teledatasektionen vil have fokus på løbende at søge at optimere og forbedre aflytningssystemets funktioner, herunder funktioner til understøttelse af politikredsenes styring af aflytninger og ledelsesmæssige opfølgning på sletteanmodninger samt forbedre sletteproceduren. Nogle af disse tiltag kan dog kræve systemændringer, der skal udføres af leverandøren, hvilket kan have indflydelse på tidshorisonten for en eventuel implementering.

Med de tiltag, der nu er implementeret i politiet, er det således Rigspolitiets vurdering, at politiet i dag har redskaberne til at efterleve reglerne om sletning af klientsamtaler i aflytningssystemet, idet det dog bemærkes, at der udestår etablering af en teknisk løsning, som skal sikre, at metadata ikke lagrer indhold af kommunikation.

